

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10Sžr/173/2013
Identifikačné číslo spisu:	8012200419
Dátum vydania rozhodnutia:	12.11.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Zuzana Ďurišová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:8012200419.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov 1/ F. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom A., zastúpeného advokátom JUDr. Milošom Hnátom, so sídlom Prešove, Tkáčska 2, 2/ Astiro, s.r.o., Kúpeľná 6663/6, Prešov, IČO: 36 474 941, proti odporcovi Okresný úrad Humenné (predtým Obvodný pozemkový úrad Humenné), so sídlom Kukorelliho 1, 066 01 Humenné, za účasti: 1/ Jozef Greš, splnomocnený zástupca oprávnených osôb, bytom Hankovce 82, 2/ Ing. Juraj Zvalčák, správca konkurznej podstaty úpadcu Spoločnosti poľnohospodárov - družstvo Laborec Koškovce, 3/ Polagro, spol. s r.o., Koškovce 149, IČO: 36 465 453, 4/ Ing. V. V., bytom O., 5/ F. B., bytom L., 6/ P. V., bytom F., 7/ T. B., bytom A., o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. 2012/00049-65-LJ zo dňa 29.02.2012 v znení opravy č. 2012/00049-69-LJ zo dňa 24.05.2012, konajúc o odvolaní navrhovateľov proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 5Sp/10/2012-67 zo dňa 21. februára 2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 5Sp/10/2012-67 zo dňa 21. februára 2013 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil podľa § 250q ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) rozhodnutie odporcu č. 2012/00049-65-LJ zo dňa 29.02.2012 v znení opravy č. 2012/00049-69-LJ zo dňa 24.05.2012, ktorým sa rozhodlo o návrhu oprávnených osôb zastúpených na základe splnomocnenia Jozefom Grešom, proti povinnej osobe Spoločnosti poľnohospodárov - družstvo Laborec Koškovce v konkurze tak, že im ako oprávneným osobám podľa § 2 ods. 1 a ods. 2 písm. c) zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona NR SR č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „reštitučný zákon“) navrátil vlastníctvo vo výmere a k pozemkom v kat. úz. O. presne špecifikovaným vo výroku preskúmaného rozhodnutia, lebo spĺňajú podmienky § 3 ods. 1 písm. d) a o) reštitučného zákona, keďže boli odňaté bez náhrady postupom podľa zákona č. 81/1949 Zb. o úprave právnych pomerov pasienkového majetku bývalých urbárikov, komposesorátov a podobných právnych útvarov (ďalej len zákon č. 81/1949 Zb.) a prešli do vlastníctva Jednotného roľníckeho družstva (JRD) Hankovce dňom

jeho vzniku t.j. 01.02.1960, ktoré bolo zlúčené do JRD Krosna Koškovce, ktorého právnym nástupcom je Spoločnosť poľnohospodárov - družstvo Laborec Koškovce, toho času v konkurze.

V odôvodnení rozsudku sa krajský súd zaoberal najmä námietkami navrhovateľov. K splneniu podmienok uvedených v § 1 reštitučného zákona a námietke, že si oprávnené osoby uplatnili reštitučný nárok podľa zákona č. 229/1991 Z. z. uviedol, že rozhodnutím zo dňa 01.04.1996 správny orgán nepriznal oprávneným osobám vlastnícke právo k pozemku, lebo nepredložil listinné dôkazy, a teda vlastníctvo nebolo vydané, čím došlo k splneniu podmienok uvedených v § 1 reštitučného zákona. K námietke, že Jozef Greš nebol oprávnený uplatniť reštitučný nárok za oprávnené osoby v predmetnom konaní, krajský súd poukázal na listiny (plnomocenstvo 337 osôb, doplňujúci zoznam údajov k plnomocenstvu, ďalšie plnomocenstvo a iné) nachádzajúce sa v administratívnom spise z ktorých nemal dôvodné pochybnosti o oprávnení splnomocnenca podať spomínaný návrh. Podľa krajského súdu odporca taktiež nepochybil, ak po neúspešnom pátraní po zozname bývalých urbarialistov obce Hankovce a výške ich podielov vychádzal z čestného vyhlásenia občanov obce Hankovce, pretože takýto postup zákon nevylučuje, naopak správny poriadok umožňuje správnenému orgánu vychádzať z čestného vyhlásenia podľa § 39 Správneho poriadku. Ďalej krajský súd uvádza, že dôvodom nezákonnosti rozhodnutia správneho orgánu nemôže byť navrhovateľmi namietaná dĺžka konania, pretože takýto dôvod nezákonnosti OSP nepozná. Ohľadom námietky, že správny orgán pokračoval v konaní aj napriek tomu, že konanie prerušil za účelom doplnenia podania predpísanými náležitosťami a v stanovenej lehote (do 01.10.2007) neboli odstránené vady podania krajský súd tvrdí, že splnomocnený zástupca predložil správnenému orgánu dňa 27.09.2007 41 príloh, následkom čoho správny orgán pokračoval ďalej v správnom konaní. Navyše navrhovateľ nekonkretizoval, ktoré vady odstránené neboli. Chyba pri výmere parcely (z 25 137 m² na 251 377 m²) na č. l. 13 preskúmaného rozhodnutia bola opravená opravou zo dňa 24.05.2012. Aj vo vzťahu k definícii povinnej osoby či blokačnému ustanoveniu § 4 ods. 2 reštitučného zákona sa krajský súd stotožnil s odôvodnením preskúmaného rozhodnutia. Povinná osoba - Spoločnosť poľnohospodárov - družstvo Laborec Koškovce v konkurze, ktorá mala predmetnú nehnuteľnosť ku dňu účinnosti reštitučného zákona vo vlastníctve, bola povinná až do navrátenia vlastníctva k pozemku oprávneným osobám nakladať s nehnuteľnosťou so starostlivosťou riadneho hospodára a nemohla ju previesť. Takýto úkon je neplatný. Absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva priamo zo zákona bez toho, aby o nej musel rozhodovať súd, a pôsobí od začiatku voči každému. Z uvedených dôvodov je absolútne neplatná kúpna zmluva zo dňa 16.09.2004 aj kúpne zmluvy zo dňa 25.10.2005 a 13.01.2006. Všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v súlade s ústavou a v súlade s medzinárodnými zmluvami garantovanými základné práva a slobody. Krajský súd sa stotožnil s argumentáciou, že v prípade kolízie dvoch ústavných princípov - princípu právnej istoty a princípu zákonnosti bolo v danom prípade potrebné uprednostniť princíp právnej istoty.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ v prvom rade odvolanie zo dňa 03.05.2013, v ktorom uviedol, že si kupoval sporný pozemok v dobrej viere, že tento bol vedený na liste vlastníctva na predávajúceho, rovnako mu neboli známe akékoľvek obmedzenia týkajúce sa nakladania s nehnuteľnosťou, resp. správne konanie, ktoré by mohlo mať vplyv na spochybnenie vlastníctva predávajúceho. Namietal aj zákonnosť rozsudku, lebo krajský súd uprednostnil princíp právnej istoty v prospech tretích osôb pred princípom zákonnosti. Pritom súdy v rámci správneho súdnictva preskúmajú zákonnosť rozhodnutí správnych orgánov. Krajský súd nebral do úvahy ani právnu istotu terajšieho vlastníka, ktorý nadobudol dotknuté nehnuteľnosti na základe rozhodnutí o povolení vkladu vlastníckeho práva vydaných štátnymi orgánmi. Ďalej spochybnil zoznam 82 pôvodných vlastníkov z ktorých oprávnené osoby odvodzovali svoje nároky, lebo zoznam bol vyhotovený len na základe čestného vyhlásenia štyroch osôb, ktoré mali vedomosť aj o výške podielov napriek tomu, že v archívoch sa nenašiel žiaden doklad o urbárikov, respektíve členoch spoločenstva obce Hankovce. Krajský súd ako aj správny orgán nezobrali do úvahy, že niektoré oprávnené osoby už o vydanie nehnuteľnosti podľa zákona č. 229/1991 Z.z. žiadali, avšak ich nároky boli zamietnuté, a preto nesplňajú podmienky podľa § 1 reštitučného zákona. Taktiež poukázal aj na to, že v zmysle § 4 ods. 1 reštitučného zákona nie je povinnou osobou, keďže ku dňu účinnosti zákona nemá právo správy alebo hospodárenia k pozemku vo vlastníctve SR ani nie je poľnohospodárskym družstvom. Navrhol preto odvolaciemu súdu, aby rozhodnutie krajského súdu zmenil tak, že zruší napadnuté rozhodnutie

správneho orgánu a vráti mu vec na ďalšie konanie.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ v druhom rade odvolanie zo dňa 06.05.2013 dôvodiac, že (a) nárok si uplatnili osoby, ktoré si neúspešne nárokovali dotknuté pozemky aj podľa zákona č. 229/1991 Zb., a preto nemožno postupovať podľa reštitučného zákona; (b) údajný splnomocnenec Jozef Greš nebol platne splnomocnený na konanie z dôvodu nedostatkov zákonných náležitostí plnomocenstva a písomného právneho úkonu; (c) nebol preukázaný skutočný okruh oprávnených osôb - bývalých spoluvlastníkov urbariátu nespochybniteľnými dôkazmi; (d) žiadosť údajných oprávnených osôb neobsahuje zákonné náležitosti, a tieto neboli odstránené v stanovenej lehote, a preto malo byť konanie zastavené; (e) súčasný vlastník nie je povinnou osobou podľa reštitučného zákona, a preto podľa § 6 ods. 1 uvedeného zákona nemožno pozemok vydať a konanie sa malo zastaviť; (f) údajné oprávnené osoby neboli úspešné ani v konaní o vylúčenie veci z konkurznej podstaty z dôvodu, že nimi predložené plnomocenstvo nespĺňa zákonné náležitosti, pričom ide o to isté plnomocenstvo, ktoré sa nachádza v správnom spise, a preto bolo potrebné konanie zastaviť; (g) prvotná kúpna zmluva, ktorou došlo k prevodu vlastníctva sa spravuje zákonom o konkurze a vyrovnaní, ktorý je lex specialis, v zmysle ktorého je kúpna zmluva platná a uzatvorená na základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia KS Košice, ktoré už nemožno zrušiť. Z týchto dôvodov žiada odvolací súd, aby rozsudok krajského súdu zmenil tak, že zruší rozhodnutie správneho orgánu a vec mu vráti na ďalšie konanie.

Odporca vo svojom vyjadrení k odvolaniu zo dňa 23.09.2013 uvádza, že reštitučný zákon je zákon reštitučného charakteru, ktorého cieľom je zabezpečiť zmiernenie niektorých majetkových krívd ku ktorým došlo v zákone stanovenom období. Poukazuje na § 4 ods. 1 a ods. 2 reštitučného zákona, pričom tvrdí, že povinná osoba (poľnohospodárske družstvo) je povinná s pozemkami až do navrátenia vlastníctva k pozemkom oprávnenej osobe nakladať so starostlivosťou riadneho hospodára, pričom nemôže pozemok previesť odo dňa účinnosti citovaného zákona do vlastníctva iného (takýto úkon je absolútne neplatný), a to bez ohľadu na to, či bol oprávnenou osobou uplatnený nárok na jeho vydanie, keďže reštitučné nároky je potrebné s poukazom na zmysel reštitučného zákona považovať za nároky primárne, a to aj za cenu zásahu do už uskutočnených majetkových posunov (Nález Ústavného súdu ČR III. ÚS 630/06). Absolútna neplatnosť právneho úkonu pôsobí ex tunc, t. j. od začiatku, nastáva priamo zo zákona, nemožno ju žiadnym spôsobom napraviť, súd na ňu prihliada aj bez námietky, t. j. z úradnej moci (ex offio). Navrhuje preto odvolaciemu súdu, aby rozsudok krajského súdu potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP), preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 OSP. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 OSP) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spojení s ust. § 250s prvá veta OSP odvolanie prípustné, dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľov je dôvodné. Rozhodol jednomyselne bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ust. § 250ja ods. 2 OSP s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk). Rozhodnutie bolo verejne vyhlásené dňa 12. novembra 2014 (§ 156 ods. 1 a 3 OSP).

S účinnosťou od 1. októbra 2013 boli v zmysle § 8 písm. b) zákona č. 180/2013 Z.z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov zrušené obvodné pozemkové úrady a podľa § 9 ods. 4 cit. zákona ich pôsobnosť ustanovená osobitnými predpismi prechádza na okresný úrad. Do postavenia Obvodného pozemkového úradu Humenné tak nastúpil z titulu zákonných zmien Okresný úrad Humenné. Pod všeobecným označením odporca je potom nutné rozumieť tak pôvodný správny orgán, ako aj jeho právneho nástupcu podľa toho, ktorého sa text odôvodnenia týka.

Podľa § 244 ods. 1, 2 a 3 OSP v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy. V správnom súdnictve preskúmajú sudy zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a

právnických osôb v oblasti verejnej správy. Rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté.

Podľa § 250l ods. 1 OSP podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov.

Predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského súdu, preto primárne, v medziach odvolania, Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporcu, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľov uvedenými v opravnom prostriedku a z takto vymedzeného rozsahu či správne posúdil zákonnosť napadnutého rozhodnutia odporcu.

Úlohou krajského súdu v danej veci bolo preskúmať rozhodnutie odporcu v rozsahu dôvodov uvedených v opravnom prostriedku (§ 250j ods. 1 O. s. p.). Z obsahu opravných prostriedkov uplatnených navrhovateľom v 1. aj v 2. rade vyplýva, že jasne a zrozumiteľne uviedli, v čom vidia nesprávnosť a z toho plynúcu nezákonnosť rozhodnutia odporcu.

Podľa § 157 ods. 2 O. s. p. súd v odôvodnení rozsudku uvedie, čoho sa navrhovateľ domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca, prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

V zmysle § 157 O. s. p. musel odvolací súd konštatovať, že rozsudok krajského súdu nereagoval na všetky podstatné námietky navrhovateľov a že z jeho odôvodnenia nebolo zrejmé, ako dospel k záveru o zákonnosti napadnutého rozhodnutia odporcu bez zohľadnenia predmetných námietok, na základe čoho vyhodnotil rozsudok krajského súdu ako nepresvedčivý a nepreskúmateľný. V tejto súvislosti bolo potrebné zdôrazniť, že súd pri svojom rozhodovaní nesmie byť obmedzovaný v skutkových otázkach len tým, čo zistil správny orgán, a to ani čo do rozsahu vykonaných dôkazov, ani ich obsahu, najmä z hľadiska závažnosti, zákonnosti a pravdivosti. Súd hodnotí samostatne správnosť a úplnosť skutkových zistení správneho orgánu a ak zistí skutkové či procesné právne nedostatky, môže uložiť správne orgánu vykonať ich odstránenie, nahradenie či doplnenie alebo tak môže urobiť sám. Krajský súd bol viazaný rozsahom a dôvodmi opravného prostriedku a pri dodržaní tejto zákonnej zásady sa mal všetkými relevantnými dôvodmi zaoberať a zaujať k nim stanovisko, najmä z toho pohľadu, či sú uvedené námietky spôsobilé vyvolať pochybnosti o správnosti skutkových zistení a z toho plynúcu namietanú nezákonnosť rozhodnutia odporcu. Táto povinnosť vyplýva aj z konštantnej judikatúry Ústavného súdu SR, napr. z jeho rozhodnutia sp. zn. IV. ÚS 378/08-55 zo dňa 16.12.2008, v ktorom o. i. uviedol: „Jednou z neoddeliteľných súčastí princípu právnej istoty v demokratickom a právnom štáte je aj garancia, že ak sa osoba využijúc svoje základné právo na súdnu ochranu obráti so svojím návrhom na nezávislý a nestranný súd, má právo na to, aby súd o jej návrhu rozhodol a svoj právny názor vyjadril vo forme zákonného rozhodnutia. Na túto skutočnosť pamätá aj generálna právna norma civilného procesu (Občianskeho súdneho poriadku) v ustanovení § 157 ods. 2 ... Toto zákonné ustanovenie je potrebné z hľadiska práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na spravodlivé súdne konanie, vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva tak, že rozhodnutie súdu musí viesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra EŠLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument. ... Výsledkom dodržania zákonných ustanovení by malo byť presvedčivé a preskúmateľne rozhodnutie.“

Podstatou opravného prostriedku podaného navrhovateľom 2/ je tvrdenie, že účelom zákona č. 503/2003 Z.z. bolo umožniť oprávneným osobám, ktoré nestihli uplatniť svoj nárok v stanovenej lehote (podľa zákona č. 229/1991 Zb.), aby tento mohli uplatniť v novej lehote. V danom prípade si oprávnené osoby svoj nárok uplatnili už podľa zákona č. 229/1991 Zb., pričom ich nároku nebolo vyhovené, o čom svedčí právoplatné rozhodnutie Obvodného pozemkového úradu č. j.: 1231/R/92 zo dňa 1.4.1996. Právoplatným zamietnutím návrhu oprávnených osôb stratilo svoje opodstatnenie blokačné ustanovenie podľa § 5 ods. 3 zákona č. 229/1991 Zb. a všetci nadobúdatelia nehnuteľnosti následne konali v dobrej viere, teda boli dobromyseľní. Treba súhlasiť s odvolacou námietkou navrhovateľa 2/, že krajský súd sa námietkou ochrany dobromyseľne nadobudnutých práv bližšie nezaoberal a pri prijatí záveru, že navrhovatelia mohli svoj nárok uplatniť aj podľa zákona č. 503/2003 Z.z., hoci ho neúspešne uplatnili už podľa zákona č. 229/1991 Zb., sa nevysporiadal s cieľom zákona, na ktorý poukazuje aj samotný odporca: „Účelom reštitučného zákona bolo umožniť uplatniť nárok tým oprávneným osobám, ktoré si nárok neuplatnili, resp. nemohli uplatniť podľa zákona č. 229/1991 Zb.“, čo korešponduje aj s obsahom dôvodovej správy k tomuto zákonu.

Vo vzťahu k preskúmanému rozhodnutiu navrhovateľa namietali aj zjavnú nezákonnosť uplatnenia nárokov oprávnenými osobami, vrátane splnomocnenia ich zástupcu a zoznamu pôvodných vlastníkov, od ktorých odvodzujú svoje nároky, ako aj pokračovanie v správnom konaní napriek neodstráneniu vytknutých nedostatkov. V tomto smere zostávajú pochybnosti najmä vo vzťahu k splnomocneniu Jozefa Greša, a to aj vo vzťahu k tvrdeniu odvolateľa, že tento splnomocnený zástupca podal aj žalobu na vylúčenie pozemku z konkurznej podstaty, pričom nebol úspešný, „nakoľko podľa názoru Krajského súdu v Košiciach nepreukázal, že je na takýto úkon splnomocnený oprávnenými osobami z dôvodu, že ním predložené splnomocnenie ako aj doplnenie údajov k splnomocneniu nesplňajú zákonom požadované náležitosti“, pričom malo ísť o rovnopis plnomocenstva predložený v správnom konaní. Pokiaľ by sa toto tvrdenie preukázalo, nemohli tieto listiny splňať zákonné náležitosti ani v správnom konaní.

Vzhľadom k tomu, že sa krajský súd uvedenými námietkami navrhovateľov uplatnenými v opravnom prostriedku v dostatočnom rozsahu nezaoberal, odňal tým navrhovateľom možnosť konať o uplatnených námietkach pred súdom. Na základe uvedeného odvolací súd podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p. napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Podľa § 224 ods. 3 O. s. p., ak odvolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvého stupňa v novom rozhodnutí o veci. O trovách tohto odvolacieho konania teda v zmysle § 224 ods. 3 O. s. p. v spojení s § 250k ods. 1 a § 246c ods. 1 O. s. p. rozhodne v novom konaní súd prvého stupňa.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.